vésbé legyen mély. — A másik: vajon az a szakadék valóban akkora „veszedelem" volt-e, s az a „szélesebb közönség", amely a szimbolizmust oly fölháborodva fogadta, nem egyszerűen az a kispolgárság, az a kispolgári ízlés volt-e, amely mindenütt és mindenkor öklét rázza minden igazi, hiteles művészetre, s kivált minden újra a művészetben, akár Baudelaire-nek vagy Debussynek, akár Adynak vagy Bartóknak nevezik? Ha „dac és kihívás" volt ez a művészet, és szakadékot vágott, jogos dac és jogos kihívás volt, művészi tünete „annak a dacnak és kihívásnak — írja Illyés Gyula egy a kötetben is idézett cikkében — mellyel ezek a költőnek, szellemnek és jellemnek egyaránt nagyszerű emberek a tizenkilencedik század földhözragadt polgári észjárásával ujjat húztak". A híres, sokat kárhoztatott szimbolista „homály" a szellem védekezése is volt az Ohnet-k, és főként az Ohnet-kért rajongó ízlés ellenében.

A szimbolizmusra is áll, amit Stendhal mondott egy helyütt az új szépségről. „Annak a száz embernek, aki tízmillióból megérti az olyan új szépséget, mely nem puszta utánzata vagy tökéletesítése a tömeg által már megértett szépségnek, húsz vagy harminc évre lesz szüksége, hogy meggyőzze az utána következő húszezer legérzékenyebb lelket arról, hogy az új szépség valóban szép."

Ami közel egy századja „száz emberrel" kezdődött, ma már a költészet anyanyelve. S anyanyelvét mindenki érti, hacsak nem süket. (*Gondolat Könyvkiadó* 1965.)

RÓNAY GYÖRGY

Szántó Piroska rajza